

Miljø- og fødevarerministeriet
NaturErhvervstyrelsen
Center for Landbrug
Direkte Betalinger
e-mail: landbrug@naturerhverv.dk

November 2015

Vedr.: Høring over udkast til Vejledning om direkte arealstøtte 2016 – Grundbetaling, grønne krav, ø-støtte og støtte til unge nyetablerede landbrugere- j. nr. 15-80182-000005.

NaturErhvervstyrelsen har den 30/10 2015 udsendt udkast til ”vejledning om direkte arealstøtte 2016 – Grundbetaling, grønne krav, ø-støtte og støtte til unge nyetablerede landbrugere” i offentlig høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

1. Danmarks Jægerforbund har ved gentagne lejligheder – herunder i flere tidligere høringssvar – opfordret til, at der integreres et højere naturhensyn i landbrugsbekendtgørelserne. Det er derfor glædeligt at se, at der med nærværende vejledning, er implementeret større fleksibilitet for landbrugere, så det er muligt at udvise et højere naturhensyn og vi er glade for det gode samarbejde i processen. På trods af mange gode forbedringer, findes der dog stadig en række formuleringer, der er nødvendiggør kommentarer fra Danmarks Jægerforbunds side.
2. Side 22, afs. 2.2: Der er givet mulighed for opfyldelse af aktivitetskravet på brak ved jordbehandling og efterfølgende såning med frø- og nektarproducerende planter. Dette bør tilføjes under punkt to, slåning af brakarealer.
3. Side 30, afs. 2.7.2 – Brakarealer: De nye regler hvor det er muligt at jordbehandle arealet og udså en frø- og nektarproducerende blanding, bør omtales, da de bl.a. er friholdt for slåning.
4. S. 47, afs. 3.3.1 – Typer af miljøfokusområder (MFO). Miljøfokusområder har til formål at tilgodese biodiversiteten i landbrugslandet. Det kan derfor undre, at man i Danmark ikke har udnyttet mulighederne i ordningen optimalt. Vi er tilfredse med, at det nu er muligt at skabe mere biodiversitet på brakarealerne,

men vi er meget uforstående for, at man har fravalgt flere af de oplagte tilvalg, som tilgodeser biodiversiteten mest. De fleste landbrugere opfylder deres MFO-krav ved at udså efterafgrøder, som de i forvejen skal udså, hvilket ikke nødvendigvis resulterer i mere biodiversitet! Vi foreslår derfor følgende:

- a. Der bør arbejdes på at indføre følgende MFO-muligheder jf. forordningens bilag II, s. 47¹.
 - i. Enkeltstående træ
 - ii. Markbræmmer
 - iii. Grøfter
 - iv. Traditionelle stendiger (beskyttede stendiger)
 - v. Bræmmer langs skovbryn uden produktion

- b. S. 53, Vi er fra Danmarks Jægerforbunds side tilfredse med muligheden for at tilså de yderste 3 meter af den frivillige randzone med en frø og nektarproducerende blanding. Vi har dog følgende kommentarer.
 - i. Der står i bekendtgørelsen, at arealet skal ”tilsås” med en blanding, hvilket udelader muligheden for let jordbehandling af det gamle plantedække, for derefter at lade det stå til naturlig fremspiring. Dette kan være en god måde at reetablere tidligere års frøblandinger, som herefter kan danne et godt plantedække. Der foreslås derfor følgende tilføjelse: ... udsås en blanding af frø- og nektarproducerende plantearter, eller efterlades til naturlig fremspiring.
 - ii. Fristen for tilsåning er sat til d. 30 april, hvilket for mange plantearters vedkommende er meget tidligt. Ved for tidlig udsåning, vil man risikere at plantedækket ikke bliver veletableret og at mange arter udkonkurreres. I god tråd med, at der ønskes ensartede frister for aktiviteter, foreslår vi at dato for seneste udsåning flyttes til 31 maj, som dyrkningsfristen for afgrøder generelt.

5. S. 53, nederst på siden: ”Adskillelsen kan fx være en plovfure eller lignende, der markerer adskillelsen så tydeligt, at der i forbindelse med kontrol ikke er tvivl om, at det drejer sig om to forskellige typer arealer”. En plovfure kan være en dødsfælde for yngel fra jordrugende fugle, mindre pattedyr og insekter. Formålet med MFO er jo at tilgode biodiversiteten, så hensynet til kontrol er ikke et brugbart argument.

6. S. 59, tabel over efterafgrøder som MFO. Formålet med MFO, er at skabe biodiversitet. Derfor giver det meget lidt mening, at efterafgrøder kan fjernes to-tre måneder efter de er etableret. De fleste blandinger, vil visne af sig selv

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0639&rid=1>

over vinteren. Det burde derfor først være lovligt at destruere efterafgrøden i forårsmånederne.

7. S. 63, pligtige efterafgrøder: Det bør være muligt at anvende kvælstoffikserende arter i blandingerne til de pligtige efterafgrøder. Mange af disse arter efterstræbes af især hjortevildtet, og dermed kan de anvendes til aflastning for skader på vinterafgrøder.
8. S. 84, afs. 4.3.2 Støttebetingelser for arealer med græs, punkt 1. Arealer med permanent græs og græs i omdrift er yndede områder for pattedyr, fugle og insekter, hvor arter som fx harer og råvildt ofte skjuler deres afkom. Arealer med permanent græs og græs i omdrift, skal slås mindst én gang årligt inden for perioden fra den 1. juni – 15. september. Af hensyn til vildtet bør denne aktivitetsperiode flyttes til 1. august – 15. september sammenstemmende med reglerne for brak. Den optimale løsning vil være at flytte aktivitetskravet, så slåningen sker i det tidlige forår frem til 30. april. Da der er tale om en minimumsaktivitet, er der jo ingen grund til at perioden for slåning ligger hvor den er til mest skade for biodiversiteten.
9. S. 86 – 87. Braklagte arealer er vigtige levesteder for mange insekter, fugle og pattedyr. Danmarks Jægerforbund er derfor særligt tilfredse med det gode samarbejde med NaturErhvervstyrelsen og øvrige organisationer på dette område, hvor vi er nået langt med at implementere naturhensyn i driften. Dog er der stadig enkelte punkter, som bør tilpasses.
 - a. Det kan virke meget bureaukratisk at opdele brakken i to forskellige afgrødekategorier. Bureaukrati er den største hindring for biodiversiteten i landbrugslandet. Derfor bør det være tilstrækkeligt, at indmelde arealer med samme afgrødekode, så længe aktivitetskravet er opfyldt på den ene eller den anden måde.
 - b. Angående slåningsbrak: Plantedækket skal slås mindst én gang årligt i perioden 1. august – 15. september. Braklagte arealer er vigtige elementer for biodiversiteten, og har i særdeleshed høj værdi i sommerperioden, hvor mange arter blomstrer. Derfor er slåning i den fastsatte periode ofte til skade for insekter og for vildtets yngel. Samtidigt er den høje vegetation vigtigt som vinterdækning for mange vildtarter. Danmarks Jægerforbund foreslår derfor, at slåningsperioden flyttes, så det bliver muligt at slå arealerne i forårsperioden før vækstsæsonen for at opfylde aktivitetskravet. Slåningsperioden kan fx ligge fra 1. marts – 30. april.
 - c. Angående forårsplojning med udsæd af frø- og nektarproducerende blandinger: Aktivitetskravet for braklagte arealer kan opfyldes ved mekanisk jordbehandling med efterfølgende udsåning af frø- og

nektarproducerende plantearter. Vi er fra Danmarks Jægerforbunds side særligt tilfredse med denne mulighed, da det giver landbrugere gode muligheder for at tilgodese biodiversiteten. Dog ser vi gerne følgende ændringer/tilføjelser:

- i. Der står i bekendtgørelsen, at arealet skal ”tilsås” med en blanding, hvilket udelader muligheden for let jordbehandling af det gamle plantedække, for derefter at lade det stå til naturlig fremspiring. Dette kan være en god måde at reetablere tidligere års frøblandinger, som herefter kan danne et godt plantedække. Der foreslås derfor følgende tilføjelse: ... udsås en blanding af frø- og nektarproducerende plantearter, eller efterlades til naturlig fremspiring.
 - ii. Fristen for tilsåning er sat til d. 30 april, hvilket for mange plantearters vedkommende er meget tidligt. Ved for tidlig udsåning, vil man risikere at plantedækket ikke bliver veletableret og at mange arter udkonkurreres. I god tråd med, at der ønskes ensartede frister for aktiviteter, foreslår vi at dato for seneste udsåning flyttes til 31 maj, som dyrkningsfristen for afgrøder generelt.
- d. S. 88. afs. 4.22 – Krav om plantedække på braklagte arealer (GLM). Det beskrives, at arealet ikke må have karakter af sort jord. Jf. afs. 4.1.1, er det tilladt at udføre vildt- og bivenlige tiltag på brakarealer, hvoraf et af disse tiltag er barjordsstriber. I dette tilfælde er det tilladt at holde barjord på op mod 10 procent af arealet! Det bør derfor udspecificeres, at det ikke er i strid med GLM, at udføre vildt- og bivenlige tiltag.
10. S. 96-97, afs. 4.9 Vildt- og bivenlige tiltag. Dette er et væsentligt element for Danmarks Jægerforbund, som vi har særligt fokus på, da det har stor betydning for biodiversiteten i landbrugslandet. Reglerne bør være simple at følge og må ikke give anledning til tvivl hos den enkelte lodsejer. Flere af vores medlemmer har oplevet, at der stilles spørgsmål ved deres vildttiltag ved kontrol og derfor er der en vis tilbageholdenhed ved at udføre disse tiltag af frygt for økonomiske sanktioner. Det er ikke i overensstemmelse med visionen for mere biodiversitet i landbrugslandet at landmænd straffes for at udføre vildt- og bivenlige tiltag. Vi opfordrer derfor til følgende ændringer:
- a. Formuleringen omkring, at tiltagene ikke må få ”permanent karakter” giver anledning til forvirring angående insektvolde, da de mere eller mindre er permanente. Der har verseret en misforståelse af, at disse skal omlægges efter 7 år for ikke at få permanent karakter. Herved mister de deres værdi! Det eneste krav der stilles til insektvolde er, at de skal kunne pløjes væk hvis det bliver nødvendigt! Det er altså helt ok, at

insektvoldt fx henligger i 30 år, da de her giver højest biodiversitetsmæssig værdi! Danmarks Jægerforbund anbefaler derfor en omformulering af sætningen, så der står at tiltag ikke må etableres på arealer med permanent græs eller permanente afgrøder.

- b. Der bør gives mulighed for enkelte vildt- og bivenlige tiltag på arealer med permanent græs. Danmarks Jægerforbund foreslår, at det skal være muligt, at etablere barjordsstriber og uslåede striber på arealer med permanent græs.
- c. Vildt- og bivenlige tiltag betragtes normalt som en del af marken, og skal ikke indtegnes særskilt på markkortet. Derfor bør der gælde samme regler som for den øvrige del af marken! Kravet om at vildt- og bivenlige tiltag skal friholdes for tilgroning med træer er derfor en unødvendig skærpelse af reglerne, da det på omdriftsarealer er tilladt at have 50 træer eller buske med op til 100 m² kronedække. Der bør som et minimum indføres en bagatelgrænse, da arealet ellers vil kunne underkendes ved forekomst af bare et enkelt træ. En naturlig grænse, vil fx være 50 træer pr. hektar.
- d. Vildt- og bivenlige tiltag må maksimalt være 10 meter brede og der skal mindst være 10 meter mellem hvert tiltag. Disse bestemmelser er unødvendigt stramme og forhindrer, at tiltagene kan bruges til at arrondere skæve hjørner i marken, da de ofte vil overstige 10 meter i bredden. Det bør være tilstrækkeligt, at regulere tiltagene, så de maksimalt må udgøre 10 procent af markens samlede areal.
- e. Figuren over vildtvenlige tiltag på side 97 bør omtegnes, da den kan være svær at gennemskue, selv for fagfolk.
- f. Faktaboks om kvælstofnorm. Fødevareminister Dan Jørgensen lovede i foråret, at man kan udføre op til 3 procent vildt- og bivenlige tiltag uden fratæk i kvælstofnormen. Denne regel forventes ændret med effekt i foråret 2016! Danmarks Jægerforbund anbefaler at dette øges til 10 procent.
- g. Nederst på side 97, står der, at *”vildt- og bivenlige tiltag skal indtegnes og anmeldes som en del af det støtteberettigede areal”*. Denne formulering kan forstås, som at man skal indtegne tiltagene, hvilket ikke er korrekt. Danmarks Jægerforbund foreslår, at man beholder formuleringen fra vejledningen i 2015 hvor der står: *”Vildt- og bivenlige tiltag, der overholder de beskrevne krav, skal ikke indtegnes separat på dit markkort og skal ikke anmeldes særskilt i dit fællesskema. Vildt- og bivenlige tiltag udgør dermed ikke en selvstændig afgrøde”*.

- h. S. 98, afs. 4.9.1 Vildtsstriber (stavefejl). Kortslåede græsspor har ikke traditionelt været betragtet som et vildttiltag og bør heller ikke være det. Det kan derimod være et driftsteknisk anlæg, fx i frøgræsmarker, for at forhindre visse arter i at sprede sig ind i marken. I stedet bør striber med gammelt græs og striber med naturlig fremspiring tilføjes.
 - i. S. 98, afs. 4.9.2 Barjordsstriber: Barjordsstriber kan etableres mellem afgrøden og et andet vildt- og bivenligt tiltag, når denne er placeret i forbindelse med et markskel. En barjordsstribe kan fungere som et driftsteknisk anlæg, som kan forhindre rodukrudt i at sprede sig til afgrøden. Derfor bør det også være muligt at placere barjordsstriber i forbindelse med de øvrige vildt- og bivenlige tiltag, selvom de etableres ude i dyrkningsfladen midt i marken. Dette vil tilgodese både landbrugsdriften og vildtet i høj grad!
 - j. S. 99, afs. 4.9.4 Insektvolde: Anden sætning giver ikke rigtig mening, da den kan forstås, som at man på hver side af en vold kan etablere en fure på 3 meter. I øvrigt er det en skærpelse af reglerne fra vejledningen i 2015, hvor den eneste regel for insektvolden er, at den ikke må være større end at kan fjerne den ved almindelig pløjning. Danmarks jægerforbund foreslår følgende formulering: *”En insektvold er en jordvold, som fx er skabt ved at pløje jordfurer sammen. Det anbefales at tilså insektvolden med flerårige tuegræsser. Du kan placere insektvolde, hvor det kan passe ind i markdriften. Insektvolden må ikke være bredere eller højere, end at man kan fjerne den ved almindelig pløjning”*.
 - k. S. 99, afs. 4.9.7. Der står her, at barjordsstriber som udgangspunkt ikke er tilladt på arealer med økologitilsagn. Barjordsstriber kan være vigtige redskaber til at forhindre rodukrudt i at brede sig på økologiske ejendomme. Samtidigt er de et vigtigt element for insekter, pattedyr og fugle.
11. S. 100, afs. 4.10 – Bræmmer på 2 meter langs vandløb og søer: 2-meterbræmmer er den sidste bufferzone før mark bliver til vandløb og den er derfor et vigtigt element for at undgå jorderosion ud i vandløbet. Samtidigt er mange insekter og fugle afhængige af kantvegetationen langs bredden som en del af deres livscyklus. Et krav om slåning giver derfor meget lidt mening! Afgræsning ned mod vandløbet kan dog have en række fordele og tilgodese andre arter.
12. S. 110, afs. 5.1 – 14 dage til andre formål: - Mange typer landbrugsarealer, som fx brak, afgræssede marker eller sletgræsmarker er særdeles velegnede til en række rekreative aktiviteter, som på ingen måde generer markdriften.

Herunder aktiviteter som fx hundetræning. Derfor kan det undre, at hundetræning specifikt nævnes under punktet ”arrangementer uden landbrugsmæssig relevans”. Hundetræning foregår oftest uden brug af redskaber, men blot ved at mand og hund færdes på marken og ofte når hunden alligevel luftes på marken. Desuden er det en regel der ikke kan kontrolleres! Jagt nævnes på side 112 som en tilladt aktivitet uden tidsmæssig begrænsning. Da det er et lovkrav til de fleste jagtformer at medbringe en egnet apporтерende hund, betragter Danmarks Jægerforbund hundetræning som en del af jagten! Danmarks Jægerforbund foreslår derfor, at hundetræning ikke betragtes som en aktivitet der er omfattet af 14 dages reglen.

13. s. 114-115, afs. 5.5 Veje og kørespor: Markveje kan udgøre vigtige levesteder for en lang række insekter, pattedyr og fugle da de ofte er holdt kortklippede eller har deciderede kørespor med barjord. Desuden har mange markveje høj græsvegetation i rabatterne, med en overraskende stor artsdiversitet af plantearter og insekter, hvis de har en vis grad af kontinuitet. Markvejene har desuden driftsmæssige formål, og er en naturlig del af landbrugsdriften. Mange landbrugere ser sig nødsaget til at fjerne disse veje, for at kunne opnå støtte på arealet. Danmarks Jægerforbund foreslår derfor, at markveje med tilhørende vejrabatter, som ligger i umiddelbar tilknytning til marken (samme regler som for randzonerne), bør kunne indgå i det støtteberettigede areal.
14. S. 117, afs. 6. Markblokke og markkort: Danmarks Jægerforbund hører frustration fra flere landbrugere, som har oplevet, at deres vildt- og bivenlige tiltag tegnes ud af markblokken og at de derfor bliver nødt til at købe dyre rådgivningstimer for at få dem tilbage i markblokken. Dette er ikke hensigtsmæssigt og kan være en motivationsdræber for at pleje biodiversiteten i landbrugslandet.

En anden problematik opleves i forbindelse med læhegn, hvor udhængende grene tegnes fra i markblokken. Dette resulterer i, at landbrugerne hovedløst klipper læhegnene helt ind til stammen, for at bevare hele arealet i markblokken. Dette er til stor skade, især insekter og fugle. Samtidigt resulterer det i en åben struktur i hegnet, og dermed ringe læeffekt og dækning i bunden.

Ydermere er det et stort problem, at der flere steder pløjes helt til kanten af gamle jorddiger, markskel og vejrabatter for at få de sidste 20 cm med som støtteberettiget areal. Dette er formentlig en af de væsentligste årsager til den voldsomme tilbagegang for biodiversiteten i landbrugslandet! Der bør derfor skabes incitament for landbrugerne til at bevare disse karakteristiske markopdelinger og bufferzoner! Dette kan fx ske ved at tage beskyttede sten- og jorddiger med som et GLM-landskabelement på linje med fortidsminderne, da de jo i forvejen er registreret og ikke må fjernes!

Ved spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes henvendelse rettet til markvildtrådgiver Thomas Iversen, Afd. For Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 8188 0530. Mail: tiv@jaegerne.dk

Venlig hilsen

Claus Lind Christensen
Formand
